

Мінцис Елла Євгеніївна,
Кульчицька Ольга Остапівна
м.Івано-Франківськ (Україна)

ЕПІТЕТ У МАЛІЙ ПРОЗІ С.МОЕМА: СЕМАНТИКА ТА ПРАГМАТИКА

Англійський письменник Уільям Сомерсет Моєм (1874-1965) – визнаний майстер оповідання, відомий романіст ХХ століття, який є автором творів різних жанрів: п'єс, новел, романів, подорожніх заміток, есе, книг мемуарно-біографічного характеру. Говорячи про своє прагнення до довершеності, Моєм назвав два жанри, в яких сподівався досягти її - роман і оповідання. Його літературна репутація базується на таких романах, як "Тягар пристрастей людських" (*Of Human Bondage*, 1915), "Місяць і мідяки" (*The Moon and Sixpence*, 1919), "Пирог і пиво, або Скелет у шафі" (*Cakes and Ale, or The Skeleton in the Cupboard*, 1930), "Театр" (*Theatre*, 1937), та на новелах (більше ста), які складають дванадцять збірок. Всі оповідання С.Моєма відзначаються неповторністю стилю та різноманітністю художніх засобів, серед яких особливу роль відіграють епітети. Отже, метою дослідження є визначити семантику та прагматику епітета у новелістиці письменника.

Протягом століть епітет залишається найбільш вживаним стилістичним засобом [2, 53]. О.Н.Веселовський зазначав, що „історія епітета є історією поетичного стилю ... і не тільки стилю, а й поетичної свідомості ...; ціла історія смаку і стилю в його еволюції від ідей корисного і бажаного до розуміння поняття прекрасного” [1, 213]. Згідно з В.А.Кухаренко епітет – троп, сутність якого полягає в тому, що предмет набуває образної характеристики, тобто він визначається за допомогою метафоричного або метонімічного означення, а не через звичайне логічне означення [2, 53]. Художній стиль автора впливає на читача та дає детальну інформацію про семантичну динаміку епітетів. За епітетами можна простежити розвиток образного мислення, зміну естетичних оцінок, шляхи зображення героїв твору тощо.

Так, завдяки майстерного застосуванню епітетів у портретних характеристиках С.Моем досягає високого ступеня досконалості, і його портрети стають гостро індивідуальними і вичерпними: *“The new-comer approached. He was a very tall, thin man, in white ducks, with a fine head of curly white hair. His face was thin too, long with a large hooked nose and a beautiful expressive mouth”* [4, 186].

“He was a handsome man, tall, erect and lean, with flashing dark eyes and clean-cut, strong features. The first thing I noticed about him was that he had a fine head of long, naturally waving dark brown hair... His smile was boyish and engaging” [4, 282].

Тонка спостережливість допомагає Моєму знаходити домінуючі риси, які виділяють особистість. У фізичні портрети письменник часто вводить несподівані прозаїчні або гумористичні деталі В деяких новелах кількість епітетів в одному рядку може досягати чотирьох-п'яти, наприклад: *“He was hearty, jovial, loquacious and argumentative”* [3, 8]. *“He was tall, spare, grave and dignified”* [4, 308]. *“Mrs. Tower was amazed, exasperated and perplexed”* [4, 325]. *“Mrs. Forestier was neither charming, beautiful nor intelligent’, she was absurd, homely and foolish”* [4, 130]. *“And he was certainly good at his work, quick, conscientious and thorough* [4, 101]. *“An envious, ill-bred fellow, bumptious, self-assertive and vain”* [4, 93].

Наскрізний аналіз новел С.Моема дає можливість зробити висновок, що найбільша кількість епітетів застосовується для зображення очей героїв: *small, cunning; hard, shifty, little; coldly hostile; angry; burning; large, lustrous, liquid; wide and terrified; small, mean* [3]. У зображенні різних аспектів поведінки людей зустрічаються наступні епітети: *manner – cordial; strange; pleasant; gestures – exuberant; tone – gently deprecating; passion – devastating; hostility – silent* [3] тощо.

Найрізноманітнішими епітетами-прикметниками Моєм змальовує характер персонажів: *good, little but soft; chatty; familiar; vehement and voluble; cocksure; most intolerable; dogmatic; cunning; sour, disappointed, conceited;*

sinister; jolly, good-natured, commonplace; quick-tempered, susceptible; cold and gruff, but civil [3]. Дії, як правило, характеризуються епітетами-прислівниками: *to look triumphantly/ doubtfully/ scornfully/ sullenly; to smile grimly/ disarmingly; to ask tactlessly/ politely; to say good-humouredly/ cheerfully; to weep bitterly; to stare thoughtfully; to tell sulkily; to chat amicably; to offer grudgily; to walk in unceremoniously* [3].

Автор підбирає такі емоційно насичені епітети, щоби відтворити атмосферу твору, виразно зобразити ситуацію та створити відповідний настрій читача: *a beastly river; hot, hungry and thirsty night; a horrible/ dreadful house; a dingy dining-room; restless poplars; a grim and cheerless country; a nice little town; a dull meal*. Інколи для підсилення емоційного впливу в ряді епітетів може використовуватися алітерація, наприклад: “He went about his work, *sleek, silent and smiling*” [3, 117].

Отже, епітет – запорука точності, виразності мови, а також її образності, емоційності. Епітети у малій прозі С.Моема виражають суб’єктивно-оцінне відношення автора до описуваного та надають емоційного значення певному предмету чи особі. Більшість епітетів, що зображують зовнішність і характер героїв та оточуючі предмети і деталі пейзажу виражаються прикметниками. Дії ж характеризуються за допомогою прислівників. Епітети у новелах С.Моема підсилюють драматизм та психологізм розповіді та створюють відповідний настрій читача.

Бібліографія

1. Веселовский А.Н. Историческая поэтика. – М.: Знание, 1989. – 381 с.
2. Кухаренко В.А. Практикум по стилистике английского языка. М.: Высшая школа, 1986. – 144 с.
3. Maugham S. Stories. - L.: Prosveschenie, 1976. - 160 p.
4. Maugham W. S. Rain and Other Short Stories, - M.: Progress Publishers, 1977. – 408 p.